



Kaip atpažinti  
**dezinformaciją**  
ir su ja kovoti?



## KAS

yra dezinformacija?

## KAIP

ji veikia?

## KAIP

man reaguoti?



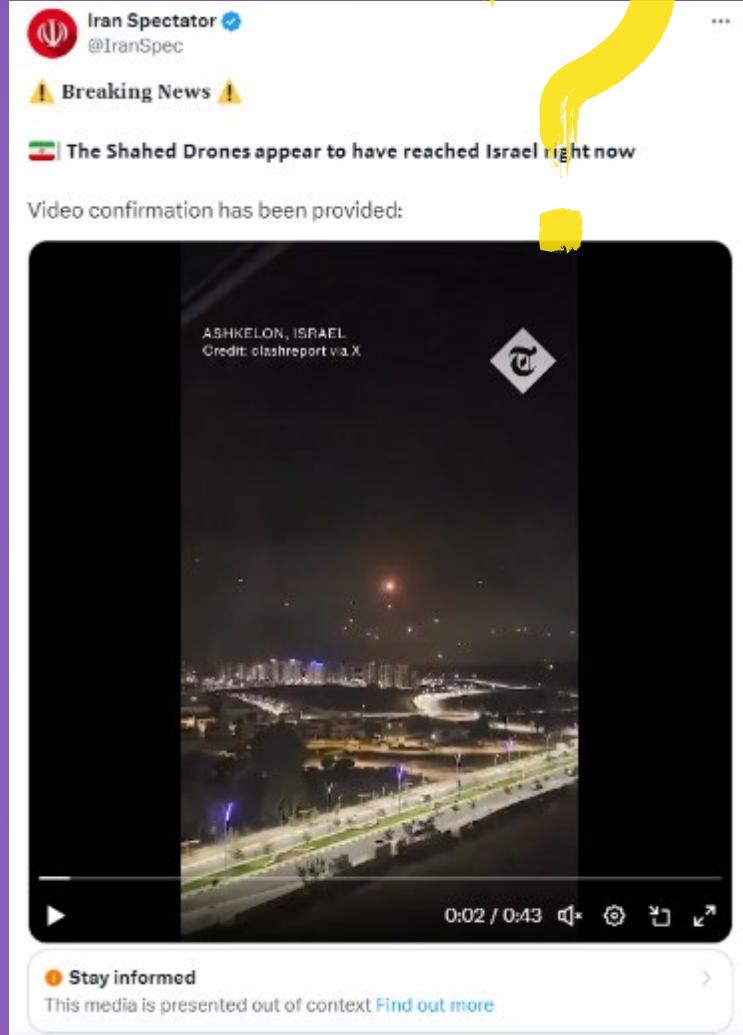


1 DALIS

# Kas yra dezinformacija?



# 1 dalis. Kas yra dezinformācija?



# **KODĒL** gali kilti noras skleisti neteisingą informaciją?

- Nes tai *pokštas* → satyra / humoras
- Nes tuo *tiki* → klaidinga informacija
- Nes nori *apgauti* kitus → dezinformacija



# 1 dalis. Kas yra dezinformācija?



Popiežius vilki pūstā  
*Balenciagos* striukę

→ **Humoras**







„5G sukėlė ir išplatino koronavirusą“

Manipuliuojama:

- esamomis sąmokslų teorijomis apie tariamą 5G poveikį sveikatai
- netikrumu ir baime pandemijos pradžioje

Pasekmės:

- nuniokoti 5G ryšio bokštai
- sutrikdytas telekomunikacijų paslaugų teikimas
- išpuoliai prieš ryšio paslaugų darbuotojus

➔ **Klaidinga informacija**



# 1 dalis. Kas yra dezinformacija?

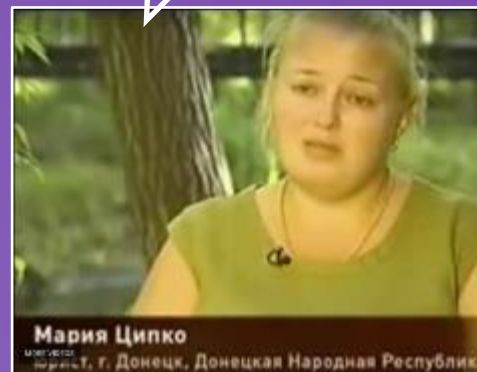
Esu motina iš Odesos (Ukraina).



Esu rusų religinio fondo pirmininko pavaduotoja.



Esu teisininkė iš Donecko (Ukraina).



Esu pilietė iš Charkivo (Ukraina).



! Ta pati moteris  
apsimeta skirtingais žmonėmis.

➔ **Dezinformacija**







2 DALIS

# Kaip dezinformacija veikia?



### Dezinformacijos tikslas – nebūtinai įtikinti, bet pasėti dvejonas. Taktikos pavyzdžiai:

*Nebežinau, ar dar įmanoma kuo nors tikėti!*



! **Išsisukinėjimas (vataboutizmas)**  
dėmesys nukreipiamas į menkai ar visai nesusijusius dalykus

! **Patyčios**  
abejojantieji sarkastiškai išjuokiami

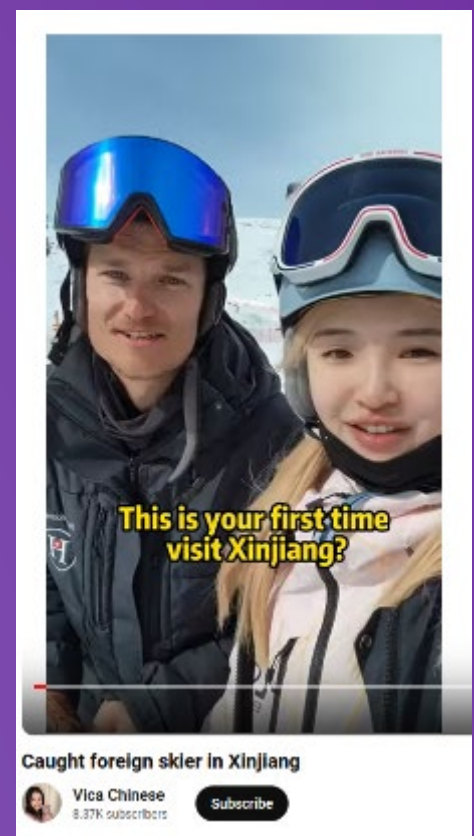
! **Tyčinis klaidinimas**  
kitų pozicija iškreipiama ir tada puolama

! **Skandinimas smulkmenose**  
dėmesys atitraukiamas nuo svarbiausio klausimo

! **Užsipuolimas**  
abejojantieji agresyviai užsipuolami ar žeminami



# 2 dalis. Kaip dezinformacija veikia?

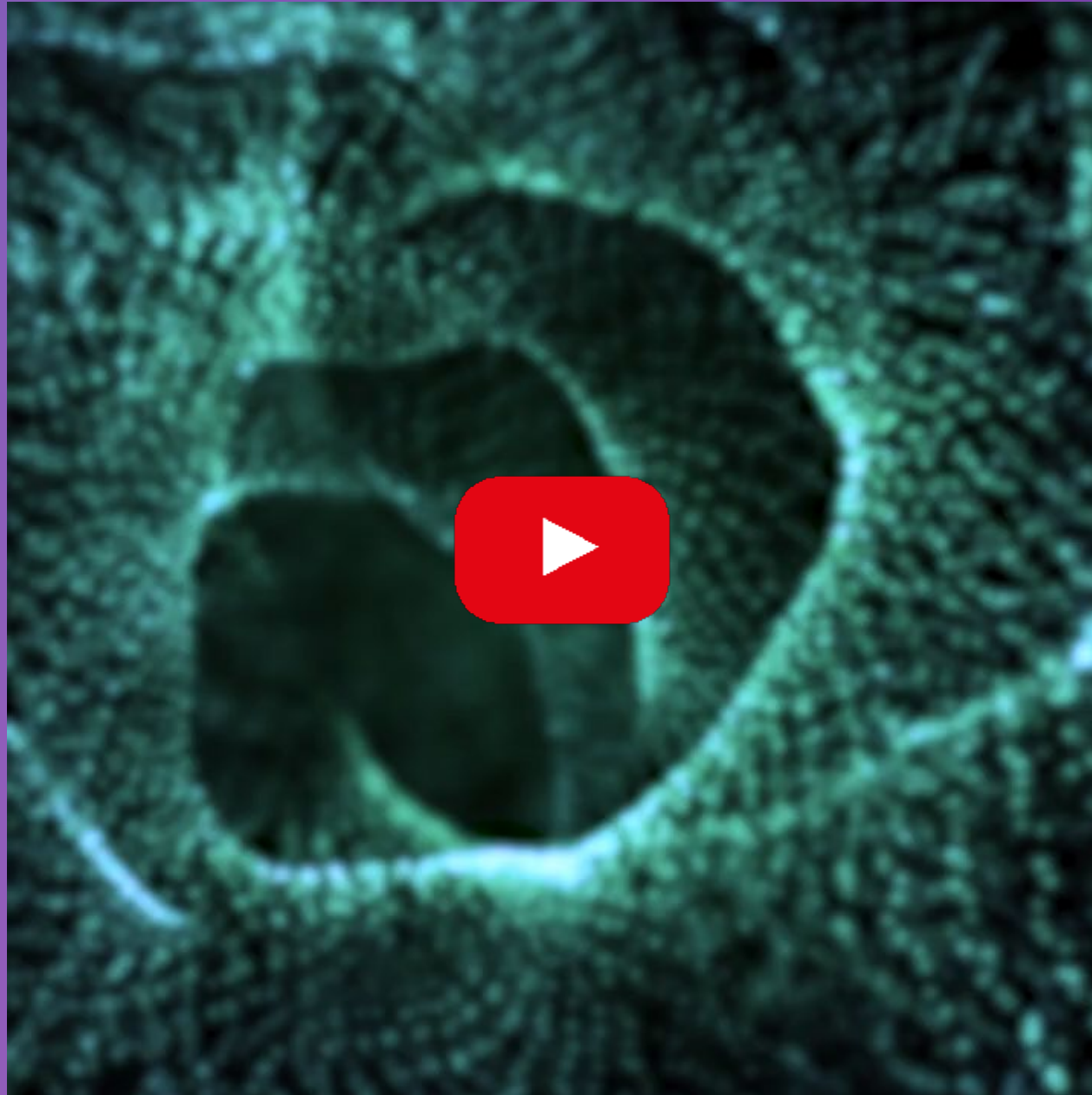






! Dezinformacija pasirodo ne tik socialiniuose tinkluose, bet ir tradicinėje žiniasklaidoje.











3 DALIS

# Kaip reaguoti į dezinformaciją?



Nepulk stačia galva!



**Luktelk**



**Pagalvok**



# Jei abejoji, patikrink



## turinį

Ar pavadinimas atitinka turinį? Ar tekste sueina galai?



## žiniasklaidos priemonę / URL

Ar jie patikimi? Ar čia tikrai tai, ką manai esant?



## autorių

Ar jis patikimas / kvalifikuotas?



## datą

Kada tai paskelbta?



## nuotrauką

Ar vaizduojama tai, kas parašyta?



## kitus šaltinius

Ar apie tai praneša kiti šaltiniai? Kokie?

Nepamiršk, kad pats esi šališkas (-a)!

**Pagalvok prieš dalindamasis (-asi)**



# Kaip **TU** gali prisidėti prie kovos su dezinformacija?

**Tikėk ne viskuo,  
ką girdi**

✓ Pagalvok kritiškai, patikrink savo šaltinius ir prieš reaguodamas (-a) nepamiršk luktelti ir pasvarstyti.

**Parodyk  
sąmoningumą**

✓ Tuo, ką sužinojai, dalykis su draugais ir šeimos nariais, BET...

**Negėdink  
kitų**

✓ Būk empatiškas (-a) ir pamėgink suprasti tuos, kurie užkibo ant dezinformacijos kabliuko. Susipriešinus sunku perkalbėti!





# Faktų tikrintojai



- Tarptautinis faktų tikrintojų tinklas (IFCN) skelbia IFCN principų kodeksą pasirašiusių faktų tikrintojų organizacijų sąrašą
- Europos faktų tikrinimo standartų tinklas
- Faktus apie temą arba asmenį internete galima tikrinti su „Google’s Fact Check Explorer“
- Demaskuotą dezinformaciją skelbia EUvsDisinfo.eu
- EDMO (Europos skaitmeninės žiniasklaidos stebėjimo centras) stebi dezinformaciją ir į ją reaguoja per savo centrus visoje ES.



# Nacionaliniai faktų tikrinimo ištekliai



AUSTRIJA ir VOKIETIJA

[GADMO](#)

BELGIJA ir NYDERLANDAI

[BENEDMO](#)

BELGIJA ir LIUKSEMBURGAS

[EDMO BELUX](#)

BULGARIJA ir RUMUNIJA

[BROD](#)

KROATIJA ir SLOVĖNIJA

[ADMO](#)

KIPRAS, GRAIKIJA ir MALTA

[MEDDMO](#)

ČEKIJA, SLOVAKIJA ir  
LENKIJA

[CEDMO](#)

DANIJA, SUOMIJA ir ŠVEDIJA

[NORDIS](#)

ESTIJA, LATVIJA ir LIETUVA

[BECID](#)

PRANCŪZIJA

[DE FACTO](#)

VENGRIJA

[HDMO](#)

AIRIJA

[EDMO Airija](#)

ITALIJA

[IDMO](#)

PORTUGALIJA ir ISPANIJA

[„Iberifier“](#)





**Dirba su socialinės žiniasklaidos platformomis**

pvz., siekia sumažinti melagingos ar žalingos informacijos plitimą ir apsaugoti naudotojus

**Gerina prieigą prie informacijos**

pvz., ugdo gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir remia nepriklausomą žiniasklaidą bei faktų tikrintojus

**Didina informuotumą ir komunikuoja**

pvz., teikia patikimą informaciją, taip pat demaskuoja dezinformaciją ir užkerta jai kelią

**Dirba su partneriais**

pvz., ES šalimis ir kitomis valstybėmis, tarptautinėmis organizacijomis





4 DALIS

# Pratybos



Susiskirstykite grupėmis

Gaukite atvejo tyrimą ir  
užduotis

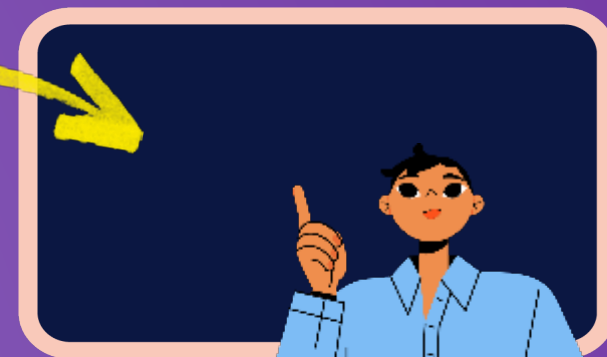
Pristatykite



©Freepik



©Freepik



©Freepik





# Žaisdami patikrinkite, ką sužinojote



### Blogų žinių žaidimas

parengtas keliomis kalbomis, 14 metų ir vyresniems: žaidėjas skleidžia klaidingą informaciją internete

### Blogų žinių žaidimas vaikams

parengtas mažiau kalbų, 8 metų ir vyresniems asmenims

### Kačių parkas

anglų, prancūzų, nyderlandų ir rusų kalbomis; vyresniems nei 15 metų: naudodamasis įprastais dezinformacijos metodais žaidėjas nuteikinėja visuomenę prieš planuojamą įrengti parką



Šaltiniai:

- *upklyak* iliustracijos iš *Freepik* 1, 2, 3, 7, 9, 10, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24 skaidrėse
  - 4 skaidrė:
    - Įrašas socialiniuose tinkluose apie Olivios Rodrigo ir Sabrinos Carpenter susitikimą: <https://twitter.com/PopBase/status/1521984278057218050?lang=en>
    - Vaizdo įrašas apie „Geležinio kupolo“ aktyvumą: 3) *Iran Spectator* tinkle X: „
- 



